

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Alice Tabačiková

**Česká advokátní komora:
se zaměřením na povahu statutárních předpisů**

Bakalářská práce

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Česká advokátní komora: se zaměřením na statutární předpisy“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Petřvaldě dne 14. března 2011

Alice Tabačiková

Touto cestou bych ráda poděkovala JUDr. Lucii Madleňákové za odborné vedení a užitečné a cenné rady při přípravě mé bakalářské práce. A zároveň bych ráda poděkovala ostravské Advokátní kanceláři Jünger, Gocman a Kopřiva, která mi nemalou částí přispěla ke zpracování práce a rozboru jejího tématu. A to především tím, že mi umožnila přístup k řadě studijních materiálů a odborných časopisů, ale také tím, že mi poskytla nespočet cenných připomínek, podnětů a odpovědí na mé otázky.

Obsah

Úvod	6
1 Vymezení základních pojmů	7
1.1 Veřejná správa	7
1.2 Samospráva	8
1.3 Profesní samospráva	9
1.3.1 K povinnému členství v České lékařské komoře	10
2 Historický vývoj profesní samosprávy a České advokátní komory v České republice ..	12
2.1 Počátky profesní samosprávy v České republice	12
2.2 Historický vývoj České advokátní komory v České republice	13
2.2.1 Advokacie v letech 1848 – 1872	13
2.2.2 Advokátní komory za Československé republiky v letech 1918 – 1939 ..	13
2.2.3 Advokacie v období Protektorátu Čechy a Morava	14
2.2.4 Advokacie socialistická	15
2.3 Moderní liberalistická advokacie	16
3 Současná právní úprava advokacie	18
3.1 Stěžejní změny přinesené Zákonem č. 85/1996 Sb., o advokacii	18
3.2 Novelizace	19
3.3 Poslední novela zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii	20
4 Povaha České advokátní komory	22
4.1 Orgány komory	22
4.1.1 Sněm	23
4.1.2 Představenstvo	23
4.1.3 Předseda komory	23
4.1.4 Kontrolní rada	24
4.1.5 Kárná komise	24
4.1.6 Odvolací kárná komise	24
4.1.7 Zkušební komise	25
4.2 Advokát a koncipient	25
5 Statutární předpisy	27
5.1 Povaha statutárních předpisů	27
5.2 Soudní přezkum stavovských předpisů	29

6	Stavovské předpisy České advokátní komory	30
6.1	Stavovské předpisy neukládající povinnost.	31
6.1.1	Organizační řád.....	31
6.1.2	Vydávání Věstníku České advokátní komory	31
6.1.3	Stavovský talár	32
6.2	Stavovské předpisy ukládající povinnost členům komory.....	33
6.2.1	Etický kodex	33
6.2.2	Dokumentace advokáta.....	34
6.3	Stavovské předpisy ukládající povinnost nečlenům komory	34
6.3.1	Výchova advokátních koncipientů	34
	Závěr.....	35
	Literatura a prameny.....	37
	Abstrakt	40

Úvod

Česká advokátní komora je největší právnická profesní organizace na našem území, která vykonává veřejnou správu na úseku advokacie a jako taková chrání a garantuje kvalitu právních služeb poskytovaných advokáty. Během svého vývoje, od počátku 19. století až doposud, si prošla mnohými změnami týkajícími se jak právní úpravy advokacie tak celkově její organizace.

Cílem mé bakalářské práce je nastínit problematiku této samosprávné komory od jejího počátku po současnost a zaměřit se především jak na povahu komory jako celku tak na povahu statutárních předpisů, které v rámci své působnosti vydává.

Práce je uspořádána do šesti kapitol. V samém začátku se seznámíme se základními pojmy veřejné správy, samosprávy, blíže pak profesní samosprávy a členství v samosprávných komorách. V druhé části se budu věnovat historii profesní samosprávy obecně a blíže se zabývat problematikou vývoje advokacie a České advokátní komory v období výskytu prvních samosprávných komor, období prvorepublikovém, problémovým protektorátním obdobím, následně socialistickým a v neposlední řadě také moderní liberální advokací. V části třetí se zaměřím na současnou právní úpravu advokacie, stěžejní změny přinesené Zákonem č. 85/1996 Sb. o advokacii, který odstranil dvojkolejnost v právní úpravě o poskytování právní pomoci a jeho dosavadní novely. Část čtvrtá se zabývá povahou České advokátní komory jako celku, jejími jednotlivými orgány a členy (advokáty) společně s „nečleny“ (advokátními koncipienty) zapsanými v seznamech vedených komorou. Část pátou věnuji statutárním předpisům a rozбором jejich povahy, který je pro tuto práci stěžejní. Jsou statutární předpisy předpisy právními či nikoliv? V části šesté se seznámíme s jednotlivými stavovskými předpisy České advokátní komory rozdělenými dle kritéria ukládání povinností. V současnosti však existuje zhruba do třiceti stavovských předpisů, které však v rozsahu této práce nelze popsat všechny a proto je dle kritérií uvádím pouze na typických příkladech.

Zkoumané téma vychází z platné právní úpravy a odborných publikací. Je zpracováno empiricko-analytickým způsobem a také formou právní interpretace použitých zdrojů jako jsou jednotlivé právní předpisy, statutární předpisy, judikatura a další. Statutárním předpisům zájmové samosprávy se autoři odborných publikací věnují jen okrajově. Proto se ve své práci pokusím nastínit povahu těchto předpisů a jednotlivě je přiblížit. Práce vychází ze stavu právní úpravy platné ke dni 14. března 2011.

1 Vymezení základních pojmů

1.1 Veřejná správa

Pojem „veřejná správa“ můžeme chápat buď z hlediska materiálního jako určitý druh činnosti, který vede k zajištění veřejného zájmu, nebo z hlediska institucionálního jako instituci nebo soubor institucí, které správu vykonávají a plní úkoly k zajištění veřejného zájmu. To všechno za předpokladu, že tyto instituce jsou zřízeny zákonem a jsou nadány pravomocí a působností. Veřejná správa není zákonodárstvím, soudnictvím, ani vládou, může však mít charakter nařizovací, výkonný, podzákonný, mocenský či ochranný.

Veřejnou správu členíme podle povahy nositele veřejné moci na státní správu a samosprávu. Státní správa může konat pouze to, co jí zákon výslovně umožňuje, zde převládají normy kogentního charakteru. Naopak samospráva je regulována především normami charakteru dispozitivního, jež nám stanovují pouze jakési mantinely, v jejichž rámci se musíme pohybovat. Státní správu můžeme dále dělit z hlediska subjektů, které ji vykonávají, jednak na státní správu přímou a na státní správu nepřímou. Státní správa přímá je prováděna bezprostředně státními orgány, resp. správními úřady, které ji vykonávají vůči všem subjektům a realizují tím moc výkonnou. Zato státní správa nepřímá je vykonávána veřejnoprávními korporacemi v přenesené působnosti nebo osobami, jimž byl její výkon na základě a v souladu se zákonem propůjčen. Typickým příkladem jsou osoby působící jako lesní a vodní stráž.

Právní rámec úpravy veřejné správy je dosti široký. Základ organizační struktury veřejné správy je zakotven v čl. 79 hlavy III. Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava“), který uvádí, že „Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem.“ Zmiňuji tedy tzv. kompetenční zákon¹, který vymezuje okruh působnosti ústředních orgánů státní správy, v jejichž čele je člen vlády (ministerstva), a zásady činnosti těchto orgánů. Organizaci veřejné správy pak upravuje řada běžných a speciálních zákonů, které upravují působnost dalších ústředních správních úřadů různého charakteru. Zatímco u územní samosprávy nesmíme opomenout hlavu VII Ústavy, jež zakotvuje její ústavní rámec, u profesní samosprávy je regulace obsažena pouze v zákonech o komorách. Z toho tedy vyplývá, že profesní samospráva není ústavně upravena.

---

¹ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky

1.2 Samospráva

Samospráva je součástí veřejné správy. Je vykonávána jinými subjekty než státem, narozdíl od státní správy, a to tzv. veřejnoprávními korporacemi. Veřejnoprávní korporace mají autonomní postavení, samy se řídí. Jsou právními osobami, které mají právní subjektivitu a způsobilost k právním úkonům, tzn. že orgány, které samosprávu realizují, jednají vlastním jménem a na svou vlastní odpovědnost. P. Zářecký uvádí, že „v současné době je samospráva v nejobecnějším smyslu vymezována jako samostatná, nezávislá, svobodná sebespráva. Základními definičními znaky jsou svoboda, nezávislost, samostatnost.“²

V. Sládeček vymezil základní charakteristické znaky samosprávy následujícím způsobem:

- Samosprávu je především nutno chápat jako výraz decentralizace státní správy, kdy dochází k přenesení výkonu určitých veřejných věcí jinak vykonávaných správními úřady na subjekty odlišné od státu, a to na veřejnoprávní korporace, kdy toto přenesení lze uskutečnit pouze zákonem.³

- Při výkonu samosprávné činnosti nejsou samosprávné orgány součástí hierarchického systému státní správy, tedy nepodléhají principu subordinace. To však neznamená jejich nekontrolovatelnost. Jejich činnost podléhá správnímu dozoru, a také, zvláště pokud se jedná o samosprávná rozhodnutí, která se dotýkají subjektivních práv a povinností, podléhá soudnímu přezkumu.

- Decentralizace správních činností je do určité míry projevem principu subsidiarity, tzn. svěřením určitých veřejných záležitostí subjektu nižšímu – tomu, který je blíže občanům určitého území, pokud je schopen podle svých možností takové úkoly plnit. Toto je však možné pouze v souvislosti se samosprávou územní.

- V neposlední řadě, jak jsem zmínila již výše, je dalším charakteristickým znakem samosprávy ta skutečnost, že samospráva je vykonávána subjekty odlišnými od státu, tedy veřejnoprávními korporacemi, které jsou, na rozdíl od správních úřadů, samostatnými právními subjekty, které disponují majetkem, mají vlastní příjmy a výdaje, a proto mohou samostatně hospodařit.⁴

---

² ZÁŘECKÝ, P. Samospráva. In Pavlíček, V., a kol. Ústavní právo a státověda. I. díl Obecná státověda. Praha: Linde, 1998, s. 331

³ „Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon“, Čl. 2 odst. 3 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁴ SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. Vydání, Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009, s. 298

Samosprávu můžeme dělit podle typu samosprávného subjektu na samosprávu územní - podle subjektu založeného na územním principu; na samosprávu zájmovou - podle subjektu založeného na zájmovém či profesním principu; a samosprávu jinou, kde je subjekt orgánem určité právnické osoby (např. vysokoškolská samospráva).

1.3 Profesní samospráva

Samosprávu zájmovou neboli profesní vykonávají veřejnoprávní korporace svého druhu a jsou obvykle založeny na stavovských principech. V. Sládeček uvádí, že „pokud jde o samosprávu zájmovou, v současné době se jí rozumějí především stavovské komory jako společenství tzv. svobodných povolání.“⁵ Zájmovou samosprávu odlišují od samosprávy územní určité specifické znaky. Prvním z nich je výkon svobodného povolání, k němuž se zpravidla váže členství v této komoře. Členství může být obligatorní nebo dobrovolné. V prvním případě se musí osoba stát členem komory, aby mohla vykonávat svobodné povolání, tato podmínka je stanovena např. pro advokáty⁶, pro něž je členství v České advokátní komoře nezbytně nutné pro výkon advokacie. Stejně tak lékaři, stomatologové či lékárníci musí být zapsáni u příslušné komory.⁷ Naopak při členství nepovinném, tedy dobrovolném, není nutností být členem komory, aby osoba mohla provádět výkon povolání. Toto platí např. u komory Agrární či Hospodářské⁸, kde se členové registrují dobrovolně.

Členové komor jsou vázáni nejen právními předpisy, které upravují činnost komory, ale také vnitřními (statutárními) předpisy⁹, jenž mají charakter interního normativního aktu, který zavazuje subjekty uvnitř korporace, a který si korporace vydává v souladu se zákonem sama. Z čehož vyplývá další znak profesní samosprávy, jímž je normotvorná pravomoc jejích orgánů. Dalším charakteristickým rysem profesní samosprávy je nutnost existence dalších předpokladů. Zatímco členem územní korporace se automaticky stává každý státní občan mající tam trvalý pobyt, pro členství v zájmové korporaci se musí o členství požádat a vyžadují se další zvláštní předpoklady, jako je např. dosažení určitého vzdělání, bezúhonnost, absolvování předepsané praxe nebo vykonání zvláštních profesních zkoušek.

---

⁵ SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009, s. 305

⁶ Aktuální znění: Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii ve znění pozdějších předpisů. Hlava I. Předpoklady pro výkon advokacie, §4

⁷ Více k povinnému členství lékařů v České lékařské komoře Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl.ÚS 40/06 ze dne 14.10.2008.

⁸ Statut hospodářské komory České republiky. Část I. Čl. 2 Členství v hospodářské komoře

⁹ V případě České advokátní komory např. tzv. etický kodex, tj. Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky

Existuje zde také institut dohledu orgánů komory nad kvalitou výkonu povolání, který má zajišťovat a dbát o to, aby výkon povolání byl v souladu s etikou a s postupy, které stanovuje zákon, případně pak podrobněji konkrétní stavovský předpis.¹⁰ V případě porušení právních či stavovských předpisů mají samosprávné korporace možnost uplatnění kárného postihu svých členů v rámci kárného řízení.

Jako poslední neméně důležitý znak si uveďme povinnost členů komor platit členské příspěvky na provoz a činnost komory. Tato povinnost je obvykle zakotvena ve stavovském předpise komory, jež zpravidla vymezuje formy příspěvků, stanovuje způsob jejich vybírání a nakládání s nimi.¹¹

1.3.1 K povinnému členství v České lékařské komoře

Již od devadesátých let, kdy se píše nová historie profesních komor, se vedly letité spory o to, zda členství v komoře má být povinné či nikoliv. Nálezem ze dne 14.10.2008 spisové značky Pl.ÚS 40/06 Ústavní soud zamítl návrh senátorů, jež vystupovali za zrušení povinného členství lékařů v České lékařské komoře.¹²

Jádrem návrhu bylo tvrzení, že povinné členství v komoře odporuje základnímu právu na svobodné sdružování, když z tohoto „svobodného“ sdružování činí povinnost. Navrhovatelé především vyjádřili přesvědčení, že pod právo svobodně se sdružovat je zapotřebí též vztáhnout právo se naopak nesdružovat, pakliže o to daný subjekt nemá zájem, resp. že právo svobodně „se sdružit“ ve smyslu čl. 20 odst. 1 Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“)¹³ obsahuje též právo „se nesdružit“, s nímž se pojí stejná ústavní ochrana. Podle navrhovatelů princip povinného členství v České lékařské komoře, tedy veřejnoprávní korporaci sdružující všechny lékaře, staví každého před volbu mezi dvěma ústavně garantovanými právy, a to mezi právem na svobodný výkon povolání, zakotveným v čl. 26 odst. 1 Listiny a právem svobodně se sdružovat, resp. se nesdružovat, zakotveným v čl. 20

---

¹⁰ V rámci samosprávy advokacie blíže pak Etický kodex - Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky

¹¹ Usnesení sněmu č. 4/1999 Věstníku ze dne 8. listopadu 1999, kterým se schvaluje výše a splatnost příspěvku na činnost České advokátní komory

Stavovský předpis č. 7 České lékařské komory – Příspěvky na činnost české lékařské komory

¹² Napadené ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře, zní „Každý lékař, který vykonává na území České republiky lékařské povolání v léčebné a preventivní péči, musí být členem České lékařské komory.“

¹³ Čl. 20 odst. (1) Listiny uvádí, že:

„Právo svobodně se sdružovat je zaručeno. Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích.“

odst. 1 Listiny. Chce-li tedy lékař „čerpat“ své právo na svobodný výkon povolání, musí se povinně sdružit v organizaci, s níž se např. identifikovat nechce, a naopak, míní-li využít práva svobodně se nesdružit, nezbyvá, než se vzdát práva na výkon svého povolání.

Z odůvodnění mj. vyplývá, že pokud „Česká lékařská komora podle § 2 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 220/1991 Sb. dbá, aby její členové vykonávali své povolání odborně, v souladu s jeho etikou a způsobem stanoveným zákony a řády komory, resp. zaručuje odbornost svých členů a potvrzuje splnění podmínek k výkonu lékařského povolání podle zvláštních předpisů, pak účelem jejího zřízení je zajištění řádného výkonu lékařského povolání vůbec, a se zřetelem k jeho povaze i plnění veřejnoprávních úkolů k ochraně veřejnosti. Dále nález mnohohlavně a opakovaně přesvědčuje o tom, že členství v České lékařské komoře není podrobena režimu plynoucímu ze svobody sdružovací, neboť komora je veřejnoprávní korporací, resp. profesním samosprávným orgánem, na který byla přenesena ze státu moc, kterou by jinak stát měl a musel vykonávat sám. Tento aspekt věci je samozřejmě velmi zřejmý a byl patrně jen v důsledku liknavosti či nepoučenosti navrhovatelů přehlédnut.“¹⁴

Dle mého názoru, je nález směrodatný pro budoucnost profesní samosprávy v České republice. Přece jen povinné členství lékařů a nejen lékařů, ale obecně všech členů komor s povinným členstvím nám zaručuje, že všichni jejich členové mají patřičnou odbornost a kvality. A toto je dle mého v zájmu veřejnosti. Jestliže by nález potvrdil zrušení povinného členství, došlo by např. ke ztrátě možnosti komory lékaře trestat za jejich neodborné a neetické jednání, které není trestným činem, a tudíž by nemohlo být jakkoliv potrestáno. Stejně tak jako kárná provinění advokátů nejsou trestným činem, ale v rámci etiky na základě stavovského předpisu známého jako etický kodex, jsou nepřijatelnými, existuje možnost při jejich porušení v rámci kárného řízení advokáta potrestat. Nebýt těchto samosprávných komor, na koho by se měl poškozený pacient nebo klient obrátit? Stojí za zamyšlení, zda-li jsme opravdu schopni vyměnit svobodu povolání spatřovanou zjednodušeně řečeno v právu „neshromažďovat se“ na úkor kvality lékařského či advokátního stavu nebo dokonce na úkor toho posledního zbytku poctivosti a vážnosti těchto stavů?

---

¹⁴ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl.ÚS 40/06 ze dne 14.10.2008.

2 Historický vývoj profesní samosprávy a České advokátní komory v České republice

2.1 Počátky profesní samosprávy v České republice

Jak je uvedeno již výše, v současnosti profesní neboli zájmovou samosprávou rozumíme především stavovské komory jako společenství tzv. svobodných povolání. Počátky této formy samosprávy sahají hluboko do historie. Na území České republiky má historické předchůdce již ve středověku. Ve 13. století se začala utvářet sdružení jednotlivých příslušníků určitého řemesla. Tehdy se jednalo především o cechy a společenstva, která řemeslníky sdružovala. Na našem území působily např. cech řeznický, soukenický, kovářský, tkalcovský, ševcovský a mnoho dalších. Cílem tohoto sdružování bylo hájení práv a zájmů svých členů, dohlížení na jakost a cenu výrobků, vychovávat učně, ale také dohlížet na kvalitu povolání. V průběhu 17. století došlo k úpadku cechů, protože způsobovaly omezování svobodného podnikání a konkurenceschopnost. V roce 1731 byl vydán generální cechovní patent, který prohloubil dozor státu nad cechovní samosprávou. V roce 1739 pak byla vydána generální cechovní artikule, která představovala jakýsi závazný vzor pro cechovní statuta, čímž můžeme rozumět jakési předchůdce dnešních stavovských předpisů.

Profesní samospráva se ze státního dohledu vymanila až na počátku 19. století, kdy stát odmítl do autonomie zasahovat z politických důvodů. Postupně začaly vznikat samosprávné korporace svobodných povolání: lékárnická grémia (1831 – 1841), obchodní a živnostenské komory (1848), advokátní komory (1849), stavovská organizace notářů (1871), lékařské komory (poprvé právně zakotveny 1892), inženýrské komory (1913/1914). Jedněmi z prvních vydaných právních úprav samosprávných korporací byly advokátní řád z roku 1849 a notářský řád z roku 1855. V roce 1859 byl v rakouských zemích vydán živnostenský řád, který znamenal definitivní zánik cechů. Poté pro účel podpory společných zájmů působily tzv. živnostenská společenstva. S nástupem komunismu byla zájmová samospráva potlačena a výkon svobodných povolání byl spravován v rámci státní správy.¹⁵ Důležitým mezníkem je revoluční rok 1989, kdy postupně docházelo k obnovení zájmové samosprávy a samosprávných komor, které fungovaly již předtím nebo vznikly zcela nově.

V současné době působí na území České republiky tyto profesní samosprávné komory: Hospodářská a agrární komora, Komora autorizovaných inženýrů a techniků, Česká lékařská

---

¹⁵ SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009, s. 306 - 307

komora, Česká advokátní komora, Exekutorská komora, Komora auditorů, Komora daňových poradců, Notářská komora, Komora specialistů pro krizové řízení a insolvenční, Česká lékárnická komora, Česká stomatologická komora, Komora patentovaných zástupců České republiky, Potravinářská komora a další.

2.2 Historický vývoj České advokátní komory v České republice

2.2.1 Advokacie v letech 1848 – 1872

Až do poloviny 19. století nebyl vydán předpis, který by výlučně a jednotně upravoval stavovské poměry advokacie v Českých zemích. Teprve císařské nařízení číslo 364 z roku 1849, tzv. **Prozatímní řád**, známý také jako Provizorní advokátní řád, přinesl souhrnnou úpravu problematiky advokacie. Zřídil první advokátní komory jako autonomní organizace sdružující advokáty určitého obvodu. V Českých zemích tak vznikly komory v Praze, Brně (Moravská advokátní komora) a Opavě (Slezská advokátní komora). Advokáty jmenoval ministr spravedlnosti, který rovněž rozhodoval o jejich počtu, tzv. princip numerus clausus,¹⁶ který byl tímto v podstatě zachován. Platnost tohoto původně zamýšleného „provizoria“, které bylo ve skutečnosti účinné téměř dvacet let, se vztahovala na celou rakouskou monarchii, tzn. i Čechy, Moravu a Slezsko.

Důležitým mezníkem v tomto období je nepochybně přijetí nového Advokátního řádu č. 96 z roku 1868, jímž byl zrušen dosavadní Provizorní advokátní řád a všechny zákony a předpisy týkající se věcí tohoto řádu. Tento předpis přinesl moderní uspořádání samosprávy, advokacie jím byla koncipována jako svobodné a nezávislé povolání. Účinnosti nabyl v lednu 1869 a upravoval poměry naší advokacie v rámci rakouské říše po dobu dlouhých osmdesáti let, po tuto dobu byl však několikrát novelizován a doplňován. Zrušen byl až zákonem č. 322 z roku 1948 o advokacii.

2.2.2 Advokátní komory za Československé republiky v letech 1918 – 1939

I když byla pocíťována potřeba sjednotit právní úpravu advokacie, za prvorepublikového období nedošlo k jejím výraznějším změnám. Vycházelo se tedy z výše uvedeného Advokátního řádu z roku 1868. Ten byl novelizován dvěma normami. První novelou je zákon č. 40/1922 Sb., kterým se mění a doplňují některá ustanovení o advokátech. Stanovila například jednotné podmínky pro zápis do seznamu advokátů vedeného jednotlivými komorami na území Československa, nebo třeba také snížila

---

¹⁶ Princip numerus clausus, tzn. stav, kdy je stanoven a pevně určen maximální počet advokátů.

koncipientskou praxi na šest let. Od této novely bylo umožněno studovat na právnických fakultách i ženám. První advokátkou byla Matylda Mocová – Wichová.¹⁷

Druhou novelou byl zákon č. 144 z roku 1936, který se týká jak advokátního řádu, tak i kárného statutu. Upravil například pravomoc komory, kdy jí přísluší rozhodovat o zaopatření advokátů a kandidátů advokacie v invaliditě a stáří. A co se týče kárného statutu, v jeho novém znění je uložena povinnost zřídit disciplinární radu v sídle každé advokátní komory.

Při vzniku Československé republiky působily na jejím území tři advokátní komory, a to advokátní komora pro území Čechy v Praze, Moravská advokátní komora v Brně a Slezská advokátní komora v Opavě. V čele každé komory stál její prezident. V těchto letech rovněž začaly výrazně narůstat počty advokátů a začala být pocíťována jakási potřeba sjednocení advokátních komor na našem území. Jak uvádí J. Kober „ukázala se potřeba vytvořit společný orgán advokátních komor republiky k uplatnění společných zájmů stavovských i zkušeností při vydávání zákonů.“¹⁸ Díky této snaze o sjednocení se v prosinci roku 1920 usnesla valná hromada pražské advokátní komory o přijetí návrhu na zřízení tzv. Stálé delegace advokátních komor československých.

2.2.3 Advokacie v období Protektorátu Čechy a Morava

Výrazné změny v advokacii přineslo protektorátní období. Počínaje dnem 15. března 1939, kdy Adolf Hitler vydal výnos a zřízení Protektorátu Čech a Moravy a následně dnem 16. března 1939, kdy Protektorát Čech a Moravy vznikl, došlo k okupaci území Čech a Moravy armádou Německé říše. Komora v Praze a v Brně si zachovaly svůj samosprávný charakter. Záhy však byla zřízena i Říšská komora právních zástupců, v jejímž čele stanul německý pražský advokát Wilhelm Künzel. Jak uvádí Říšský řád právních zástupců v §46 „Právní zástupci připuštění u soudů Říše jsou seskupeni v Říšské komoře právních zástupců. Říšská komora právních zástupců jest způsobilá k právním činům. Svoje úkoly plní jako záležitosti samosprávné.“¹⁹

K nejvýznamnějším předpisům dotýkajících se advokacie tedy řadíme čtvrtou novelu advokátního řádu č. 96/1868 ř. z. vydanou Vládou Protektorátu Čechy a Morava dle čl. II ústavního zákona zmocňovacího ze dne 15. prosince 1938 č. 330 Sb. jako vládní nařízení ze dne 4. července 1939 o právním postavení židů ve veřejném životě. Část první vládního

¹⁷ Nástin dějin české advokacie. [online]. Česká advokátní komora. [cit. 3. listopadu 2010]. Dostupné na <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=740>

¹⁸ KOBER, J. Advokacie v českých zemích v létech 1848 – 1994. Praha: Česká advokátní komora, 1994, s. 95

¹⁹ BALÍK, S. Advokacie včera a dnes. 1. vydání. Plzeň. Aleš Čeněk 2000, s. 123. Říšský řád právních zástupců. Třetí oddíl

nařízení vymezuje pozitivní definici pojmu „žid“ a také, které funkce a povolání nemohou židé vykonávat. Část druhá vládního nařízení se pak přímo dotýká vyloučení židů z advokacie, z úřadu notářského, z obhájcovství ve věcech trestních a z patentního zastupitelství. Židovští advokáti tedy nesměli dle § 7 odst. 4 obstarávat cizí právní záležitosti, zejména zastupovat před soudem nebo mimo soud a udílet právní porady. Ze seznamu advokátů a seznamu kandidátů advokacie byli židé zcela vymazáni.²⁰

2.2.4 Advokacie socialistická

Únor roku 1948 byl tragickým předělem národního a státního vývoje. Vytratila se politická pluralita a k moci se dostala Komunistická strana. V letech 1949 – 1950 si prošel československý právní řád programem svého přebudování dle vzoru hospodářských plánů komunistické strany. V období známém jako tzv. Právníká dvoutletka došlo k rekonstrukci všech odvětví československého práva, kdy byl z velké míry kopírován sovětský model bez respektování místních právních tradic. Jako první úprava advokacie z dob komunistického režimu byl vydán **zákon č. 322/1948 Sb., o advokacii**. Institut svobodné advokacie, organizované do samosprávných komor, byl pro totalitní režim vyžadující poslušnost nežádoucí. Tento předpis umožnil provést likvidaci samostatných advokátních kanceláří a tím došlo k drastickému snížení počtu advokátů. Změnil organizační strukturu advokacie, posílil oprávnění ministra spravedlnosti v oblasti dozoru nad advokací a vedl k zániku soukromých praxí. Dle § 1 tohoto zákona jsou advokáti povinni přispívat k zachování a upevnění lidově demokratického právního řádu a napomáhat státním orgánům při provádění zákonů.²¹ Jak uvádí Kober, „Zákon zcela opomíjí vyjádřit základní poslání advokáta hájit oprávněné zájmy klienta, jeho osobní práva zaručená ústavou.“²² Zákonem byly také zrušeny všechny advokátní komory, které byly nahrazeny tzv. krajským sdružením advokátů, jenž bylo zřízeno v sídle krajského soudu a řídilo výkon advokacie ve svém obvodu. Tato krajská sdružení pak podléhala Ústřednímu sdružení advokátů v Praze. Hlavním úkolem této nové organizace advokacie byl záměr snížit počet advokátů a tím omezit záruku uplatňování práv občanů.

Zákonem č. 114/1951 Sb., o advokacii byla dokončena kolektivizace advokacie, tím, že zanikly poslední soukromé kanceláře a výkon advokacie prováděly tzv. pracovní kolektivy, a to advokátní poradny.

²⁰ Více k: BALÍK, S. a POLEDNÍK, P. 15. březen 1939. Bulletin advokacie. 2009 č. 3, s. 6-7.

²¹ Zákon č. 322/1948 Sb., o advokacii. § 1 Úkoly advokacie

²² KOBER, J. Advokacie v českých zemích v letech 1848 – 1994. Praha: Česká advokátní komora, 1994, s. 134

Výše uvedený předpis byl zrušen a nahrazen **zákonem č. 57/1963 Sb., o advokacii**.²³ Podle § 5 tohoto zákona se advokáti sdružují v Krajských sdruženích advokátů a v Praze se sdružují v Městském sdružení advokátů. Tato sdružení podléhají dle § 10 tohoto zákona tzv. Ústředí československé advokacie, které řídilo a kontrolovalo činnost advokacie na území celého státu. Advokáti a ostatní pracovníci Sdružení plnili své úkoly v advokátních poradnách, jak již tomu bylo za účinnosti předešlého advokátního řádu.

Posledním socialistickým předpisem je **zákon č. 118/1975 Sb., o advokacii**, který v podstatě zachovává dosavadní organizaci a nedochází v něm k razantnějším změnám. Jak uvádí J. Kober, „jedním z hlavních důvodů jeho vydání byla potřeba uvést organizaci advokacie v soulad se státoprávním uspořádáním vzniklým po vydání ústavního zákona o československé federaci ze dne 27. října 1968 č. 143/1968 Sb.“²⁴

2.3 Moderní liberalistická advokacie

S rokem 1989 přichází zcela nová etapa vývoje advokacie. V návaznosti na Sametovou revoluci a pád komunistického režimu se čím dál víc u advokátů a jejich orgánů projevují snahy a objevují ideje o fungování demokratického právního státu. Jména advokátů se začínají objevovat na významných postech mezi politiky ve vládě, parlamentu a také v soudnictví. První polistopadovou ministryní spravedlnosti se stala pražská advokátka JUDr. Dagmar Burešová. Předsedou Nejvyššího soudu České republiky se stal JUDr. Otakar Motejl, který patřil již ke třetí generaci právníků v rodině Motejlů. Nejvýznamnější osobností z řad českých advokátů po roce 1989 je bezesporu dlouholetý předseda České advokátní komory a bývalý ministr spravedlnosti JUDr. Karel Čermák. Roku 1990, v okruhu advokátů kolem něj soustředěném, byl dne 25. dubna 1990 vytvořen návrh zákona o advokacii, který navazoval na prvorepublikovou úpravu.

Tato první polistopadová právní úprava advokacie byla vydána ve Sbírce zákonů jako **zákon č. 128/1990 Sb., o advokacii** a nabyla účinnosti 1. července 1990. S její účinností došlo ke zrušení zákona č. 118/1975 Sb., o advokacii a zároveň k obnovení nezávislého a svobodného výkonu advokacie. Díky hladkému přechodu práv a závazků z dosavadní advokátní organizace, Ústředí české advokacie nahrazuje Komora advokátů (dále jen „Komora“). Ta má statut samosprávné stavovské organizace a sdružuje všechny advokáty v seznamu jí vedeném. Zatímco za socialismu dle zákona č. 322/1948 Sb., jsou advokáti

---

²³ Zákon č. 57/1963 Sb., o advokacii. [online] Dostupný na <http://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-o-advokacii-6605.html>

²⁴ KOBER, J. Advokacie v českých zemích v létech 1848 – 1994. Praha: Česká advokátní komora, 1994, s. 206

povinni přispívat k zachování a upevnění lidově demokratického právního řádu a napomáhat státním orgánům při provádění zákonů a dle zákona č. 114/1951 Sb. mají advokáti hájit zájmy osob v souladu se zásadou materiální pravdy a se zájmy společnosti, a tím přispívat k upevňování socialistické zákonnosti, nová právní úprava neukládá advokacii žádné další úkoly. Jedním z hlavních přínosů této novely je oprávnění Komory a jejích orgánů upravovat si své vnitřní věci v rámci samosprávy vlastními předpisy. Komora si tak může upravit podrobnosti svého fungování statutárními neboli stavovskými předpisy, např. podrobnosti o vnitřní organizaci organizačním řádem nebo podrobnosti o volbách členů svým volebním řádem. V době platnosti tohoto zákona bylo k jeho provedení v rámci samosprávné působnosti vydáno přes dvacet stavovských předpisů.²⁵

Pár dní po přijetí výše uvedené právní úpravy, dne 18. května 1990, byl přijat také **zákon č. 209/1990 Sb.²⁶, o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované**, čímž vznikla určitá dvojkolejnost v poskytování právní pomoci. Tímto zákonem byla zřízena tzv. Komora komerčních právníků, rovněž se sídlem v Praze. Stejně tak jako výše uvedená Komora advokátů, je dle § 33 tohoto zákona samosprávnou organizací s rozdílem tím, že nesdružuje advokáty, ale všechny komerční právníky zapsané v seznamu jí vedeném. Odlišnost těchto dvou Komor spočívá v tom, že členové Komory zřízené zákonem č. 209/1990 Sb, tzv. komerční právníci měli omezenou pravomoc tím, že mohli poskytovat pouze právní pomoc fyzickým a právnickým osobám v souvislosti s jejich podnikatelskou činností, a to zejména poskytováním právních porad, sepisováním smluv a zastupováním před soudy. Tato dvojkolejnost úpravy advokacie v českém právním řádu však netrvala dlouho. S přijetím zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“) došlo ke sjednocení obou Komor v jeden advokátský stav. Tento zákon zrušil dosavadní právní předpisy o advokacii.²⁷

---

²⁵ KOBER, J. Advokacie v českých zemích v létech 1848 – 1994. Praha: Česká advokátní komora, 1994, s. 246

²⁶ Zákon č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované. [online] Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-ceske-narodni-rady-o-komercnich-pravnicich-a-pravni-pomoci-jimi-poskytovane-11039.html>

²⁷ Ustanovení § 71 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii s účinností od 1. července 1996 zrušuje zákon č. 128/1990 Sb., o advokacii a 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované.

3 Současná právní úprava advokacie

Zákon č. 85/1996 Sb, o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“) tvoří základní právní rámec pro výkon advokacie. Cílem této nové právní úpravy advokacie, s datem účinnosti od 1. července 1996, bylo přizpůsobit úpravu advokacie dalším v mezidobí přijatým právními úpravám, které se výkonu advokacie bezprostředně dotkly (např. rozsáhlé novely občanského zákoníku a občanského soudního řádu, trestního řádu a dalších) a reagovat tak na neustále se měnící požadavky v oblasti poskytování právních služeb. Zároveň se prosadilo odstranění dvojkolejnosti v právní úpravě o poskytování právní pomoci. A to tak, že nový zákon sjednotil úpravu právních služeb, které dosud poskytovaly advokáti a komerční právníci, v čemž výše uvedená dvojkolejnost spočívala. A tyto samostatné profese advokátů a komerčních právníků se tak podařilo sloučit do jednoho advokátského stavu.

3.1 Stěžejní změny přinesené Zákonem č. 85/1996 Sb., o advokacii

Nový zákon vycházel ze zásady právně zajistit zvýšenou ochranu těch, jimž jsou právní služby poskytovány, jejich rovnost před zákonem a plné respektování jejich práv a zájmů. Jako stěžejní úpravy provedené tímto zákonem lze uvést:

- zachování zásady, že advokátem může být ten, kdo je zapsán do seznamu vedeného Českou advokátní komorou. Podmínky, za nichž je možno žadatele zapsat do seznamu, nový zákon jednak zpřesnil a jednak stanovil některé další,

- zkrácení výkonu praxe advokátních koncipientů z pěti let na tři roky,

- zavedení institutu tzv. zahraničního advokáta (§ 5 odst. 2), který umožňuje, aby do seznamu advokátů byl zapsán i ten, kdo prokáže, že je oprávněn poskytovat právní služby v jiném státě a složí uznávací zkoušku,

- umožnění výkonu advokacie třemi způsoby, a to jako samostatný advokát, ve sdružení podle občanského zákoníku a nebo jako společník ve veřejné obchodní společnosti podle obchodního zákoníku²⁸ s tím, že advokát může vykonávat advokacii pouze jedním z těchto způsobů,

- podrobnější úprava práv a povinností advokáta, jako je např. vázanost pokyny klienta za předpokladu, že nejsou v rozporu s právními předpisy nebo s předpisy stavovskými, povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, jež se advokát dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb,

---

²⁸ Dle § 15 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, mohou advokáti vykonávat advokacii jako společníci veřejné obchodní společnosti, a to za předpokladu, že předmětem jejich podnikání bude pouze výkon advokacie a společníky v. o. s. budou pouze advokáti.

- nové zřízení České advokátní komory se sídlem v Praze, která se stala právním nástupcem dosavadních stavovských organizací advokátů a komerčních právníků,
- úprava kompetence Sněmu a Představenstva komory k vydávání stavovských předpisů.²⁹

3.2 Novelizace

K dnešnímu dni byl zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii více než desetkrát novelizován. Za nejvýznamnější novely můžeme považovat tyto:

Novela zákona o advokacii provedená zákonem č. 210/1999 Sb., přímo v zákoně detailněji upravila kárné řízení a také určila jako oficiální publikační prostředek Komory Věstník České advokátní komory.

Tzv. evropská novela provedená zákonem č. 228/2002 Sb., do českého právního řádu implementovala evropské směrnice³⁰ o svobodném výkonu povolání advokáta v rámci Evropské unie. Na základě této novely působí na území České republiky i tzv. evropští advokáti.³¹

Novela zákona o advokacii provedená zákonem č. 237/2004 Sb., stanovila, že advokátovi, který je plátcem daně z přidané hodnoty, náleží k odměně a náhradám výdajů rovněž částka odpovídající této dani, kterou je advokát povinen z této odměny a z náhrad odvést podle zákona o dani z přidané hodnoty.

Novela zákona o advokacii provedená zákonem č. 284/2004 Sb., zřídila pobočku sídla ČAK v Brně a mimo jiné umožnila nahradit úřední ověření podpisu svým prohlášením se stejnými účinky, pokud advokát listinu sám sepsal a jednající osoba ji před advokátem vlastnoručně podepsala. Dále také zavedla výjimku z povinnosti mlčenlivosti advokáta při plnění povinností vyplývajících z právních předpisů o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a s tím související působnost kontrolní rady při zajišťování úkolů, které pro advokáty a ČAK vyplývají z těchto předpisů.

²⁹ PATERA, J., Patnáct let svobodné advokacie z pohledu legislativy. Bulletin advokacie, 2005, č. 8

³⁰ Jde především o tyto směrnice:

Směrnice č. 77/249/EHS, o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů

Směrnice č. 98/5/ES, o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace

Směrnice č. 89/48/EHS, o obecné úpravě pro uznávání vysokoškolských diplomů udělených po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělání.

³¹ RAČOK, M. Několik úvah nad poslední novelou zákona o advokacii. Bulletin advokacie, 2006, č. 2

Novela zákona o advokacii provedená zákonem č. 205/2005 Sb., pro změnu přinesla prodloužení lhůty pro svolávání sněmu ze tří let na čtyři a taktéž prodloužení funkčního období členů představenstva, kontrolní rady a kárné komise ČAK na čtyři roky.³²

Novela zákona o advokacii provedená zákonem č. 79/2006 Sb., která vstoupila v účinnost 1.4.2006, umožňuje oproti dosavadnímu způsobu výkonu advokacie vykonávat ji též formou komanditní společnosti a společnosti s ručením omezeným. Zavádí také institut tzv. zaměstnaného advokáta. Z praxe totiž vyplynula potřeba umožnit, aby povolání advokáta bylo možno vykonávat nejen formou podnikání, ale také v rámci pracovního poměru, a to především z důvodu toho, že někteří právníci nemusí být toliko podnikatelsky „zdatní“ nebo u nich existuje jiná další překážka pro provoz vlastní kanceláře jako je např. nedostatek finančních prostředků na vybavení vlastní kanceláře nebo návrat do pracovního režimu advokátky po mateřské dovolené a další.³³

3.3 Poslední novela zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii

Poslední novelou zákona o advokacii je s účinností od 1. září 2009 zákon č. 219/2009 Sb., jejíž návrh vyšel z podnětu České advokátní komory, tedy přímo z řad advokátů. Z hlediska dalšího výkonu advokacie má zásadní a koncepční charakter. Důležité změny proběhly především v úpravách těchto institutů:

- Změna smlouvy o trvalé spolupráci advokátů spočívá zejména v tom, že spolupracující advokát bude na základě dohody poskytovat právní služby klientům jiné advokátní kanceláře, která například v úzce specializovaných právních odvětvích nemůže zajistit dostatečnou odbornost svých advokátů. Při tom všem bude mít advokát stále postavení samostatně výdělečně činné osoby.

- Zpřesnění podmínek zápisu do seznamu advokátů a advokátních koncipientů vedené Českou advokátní komorou. Novela výslovně stanovila, že právnické vzdělání získané jinak než v rámci magisterského studia v oboru právo na vysoké škole v ČR (např. studiem v zahraničí) musí odpovídat svým obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice.

- Používání stavovského taláru. Advokátům a advokátním koncipientům tato novela uložila povinnost používat stavovský oděv, tzv. talár, v trestním řízení před soudem, v řízení před Nejvyšším soudem, Nejvyšším správním soudem a Ústavním soudem. Vzhled taláru, je

---

³² PATERA, J. Patnáct let svobodné advokacie z pohledu legislativy. Bulletin advokacie, 2005, č. 8

³³ CHALOUPKOVÁ, I. Co přinesla novela zákona o advokacii? [online] Dostupné na <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1093&keyword=novela+z%Edlkonatona+advokacii>

jako součást výkonu stavovské samosprávy ponechán na stavovském předpise, s jehož účinností nabude povinnost talár používat.

- Zákonem také byla zřízena odvolací kárná komise jako nový orgán komory, který se skládá z tříčlenných odvolacích kárných senátů ustavovaných z nezávislých členů odvolací kárné komise.

- Dle dosavadní právní úpravy byl s pár výjimkami překážkou výkonu advokacie pracovní vztah nebo služební poměr. Novela však v oblastech obdobných, jak je tomu u jiných právnických profesí (např. u soudců a státních zástupců), umožňuje výkon advokacie v souběhu s pracovním poměrem. Do těchto oblastí řadíme především vědeckou, literární, pedagogickou, publicistickou nebo uměleckou činnost vykonávanou na základě pracovního poměru.

- Opětovný zápis do seznamu advokátů lze provést po uplynutí lhůty pěti let, a to až po skončení insolvenčního řízení zákonem stanoveným způsobem. Podle dosavadní právní úpravy bylo možno opětovně zapsat advokáta do seznamu po uplynutí pěti let od vyškrtnutí, aniž by bylo insolvenční řízení ukončeno. Toto ustanovení zcela postrádalo svůj původně zamýšlený účel.

- Novela dále upravuje přechod práv a povinností na zaměstnavatele advokáta v souvislosti s umožněním výkonu advokacie v rámci pracovního poměru. Závazky vůči klientům, které vznikly v době, kdy advokát vykonával advokacii samostatně, přechází na zaměstnavatele, pokud se s klienty do dne vzniku pracovního poměru nedohodne jinak nebo pokud klient neučiní jiná opatření. S tímto přechodem souvisí také povinnost advokáta informovat klienta o skutečnosti uzavření pracovního poměru a tedy výkonu advokacie v jeho rámci.

- Další změnou je zavedení možnosti vyškrtnutí koncipienta po složení advokátních zkoušek. Toto ustanovení má zabránit tzv. věčným koncipientům, kteří již složili advokátní zkoušky, avšak v pozici advokátního koncipienta stále setrvávají. Dosud za ně totiž platí povinnost odvádět roční odvody do fondu vzdělávání advokátních koncipientů.

- Zákon také výslovně ukládá povinnost účastnit se výchovných vzdělávacích akcí advokátních koncipientů, které jsou stanoveny stavovským předpisem komory. Doposud se totiž někteří advokátní koncipienti bránili účasti s tím, že tato povinnost není nikde právně zakotvena.³⁴

---

³⁴ PATERA, J. a JUSTOŇ, J. K. přijaté novely zákona o advokacii. Bulletin advokacie, 2009, č. 7-8
Podrobnější srovnání: Novela zákona o advokacii. [online] Dostupné na
<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2935&keyword=novela+z%Edlkonat+o+advokacii>

4 Povaha České advokátní komory

Česká advokátní komora (dále jen „Komora“) je největší právnická profesní organizace na území České republiky, která vykonává veřejnou správu na úseku advokacie a jako taková chrání a garantuje kvalitu právních služeb poskytovaných advokáty. Je právnickou osobou zřízenou zákonem o advokacii, který taktéž vymezuje spolu s prováděcími právními předpisy její právní rámec. Komora sídlí v Kaňkově paláci v Praze a má pobočku v Brně,³⁵ která sídlí v Kleinově paláci. Z hlediska členství v komoře je komorou s členstvím obligatorním, což znamená, že pro svobodný výkon advokacie existuje pro advokáta nutnost, tedy povinnost, být členem této komory zapsaným v jejím seznamu. Komora vede seznam advokátů, seznam advokátních koncipientů a seznam evropských advokátů. Všechny tyto seznamy jsou veřejnými seznamy, do nichž může každý v sídle komory nahlížet a pořizovat si z nich výpisy.

4.1 Orgány komory

Stejně tak jako zákon zřizuje Českou advokátní komoru, tak určuje její působnost, právní poměry jejích členů a určí základní orgány komory a způsob jejich ustavení. Jako každá samosprávná stavovská organizace si Komora může zřizovat další zákonem neuvedené pomocné orgány. V tomto případě se jedná o zřízení poradních orgánů.³⁶ Komora má tyto své zákonem stanovené orgány:

- a) sněm
- b) představenstvo
- c) předsedu komory
- d) kontrolní radu
- e) kárnou komisi
- f) odvolací kárnou komisi
- g) zkušební komisi

Podrobnosti o organizaci Komory a jejích orgánů stanoví organizační řád a další stavovské předpisy. Podrobnosti o volbách do orgánů Komory, jakož i odvolání jejích členů stanoví volební řád.³⁷

---

³⁵ S účinností od 1.1.2005 zřízena pobočka ČAK v Brně. § 40 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii ve znění zákona č. 284/2004 Sb. a zákona č. 555/2004 Sb.

³⁶ § 41 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii ve znění pozdějších předpisů

³⁷ § 49 zákona č. 85/1996 Sb.

4.1.1 Sněm

Nejvyšším orgánem České advokátní komory je Sněm. Právo účastnit se sněmu mají všichni advokáti. Je svoláván představenstvem tak, aby se sešel nejpozději do čtyř let od posledního sněmu. Sněmu především přísluší volit z advokátů na dobu čtyř let členy představenstva, kontrolní rady, kárné komise a odvolací kárné komise. Platí zde princip „kdo jmenuje, také odvolává“. Sněm schvaluje stavovským předpisem organizační řád Komory, také výši náhrad za ztrátu času stráveného výkonem funkcí v orgánech Komory. Projednává a schvaluje zprávu o činnostech ostatních orgánů Komory. Schvaluje volební řád, svůj jednací řád a v případech, které si vyhradí schvaluje stavovské předpisy přijaté představenstvem. Jednání sněmu je veřejné, sněm se však může usnést, že celé jednání nebo jeho část bude neveřejné.³⁸ Poslední v pořadí 5. sněm se konal dne 16. října 2009 a byly zde zvoleny nové orgány Komory.

4.1.2 Představenstvo

Výkonným orgánem Komory je Představenstvo. Na čtyřleté funkční období je Sněmem voleno jedenáct členů a pět náhradníků. Náhradníci jsou voleni pro případ, že by počet členů klesl pod počet stanovený zákonem. Zasedání představenstva svolává Předseda Komory a koná se zpravidla jednou měsíčně. Představenstvu přísluší zejména volit ze svých členů a odvolávat předsedu a místopředsedy Komory, rozhodovat o vyškrtnutí ze seznamu advokátů nebo seznamu koncipientů nebo také rozhodovat o pozastavení výkonu advokacie, v případě advokátního koncipienta o výkonu právní praxe. Představenstvo také přijímá stavovské předpisy vyjma těch, jejichž schválení přísluší sněmu. Zajišťuje dokumentační, vzdělávací, studijní a publikační činnost Komory, v jejímž rámci také vydává Věstník České advokátní komory, v němž se například vyhlašují stavovské předpisy, oznamují zápisy nebo vyškrtnutí advokátů či koncipientů. Představenstvo také působí jako hospodář Komory, kdy spravuje její majetek a hospodaří s prostředky sociálního fondu, popřípadě jejich jiných fondů a je povinno pravidelně informovat advokáty o činnosti orgánů Komory. Má také vyjadřovací pravomoc ke zkušebnímu a kárnému řádu.³⁹

4.1.3 Předseda komory

Jménem komory ve všech věcech jedná Předseda Komory jako její statutární orgán. Je volen Představenstvem. Zajišťuje zejména řádnou činnost Komory, provádí záznamy

---

³⁸ Veřejnost jednání sněmu čl. I. Jednací řád sněmu české advokátní komory ve znění usnesení 4. sněmu ČAK ze dne 21. října 2005.

³⁹ § 44 zákona č. 85/1996 Sb.

v seznamu advokátů a advokátních koncipientů. Do jeho pravomocí spadá především rozhodování o určení advokáta, jeho nástupce či zástupce nebo rozhodování o vyškrtnutí advokáta či koncipienta ze seznamu. Zároveň provádí záznamy v těchto a dalších seznamech, jako jsou Seznam sdružení, společností a zahraničních společností či Seznam evropských advokátů.⁴⁰ Stávajícím předsedou Komory je JUDr. Martin Vychopeň.

4.1.4 Kontrolní rada

Jako kontrolní orgán je Sněmem volena 54 členná Kontrolní rada Komory. Ze svých členů volí a odvolává svého předsedu, a stanoví-li tak organizační řád, i místopředsedy. Především jí přísluší dohlížet nad dodržováním zákona o advokacii a stavovských předpisů. Advokáti, koncipienti a stejně tak orgány komory či její zaměstnanci mají povinnost této radě předložit či alespoň zpřístupnit veškeré písemnosti či dokumenty, jež souvisí s jejich činností.⁴¹

4.1.5 Kárná komise

Kárná komise vykonává působnost stanovenou zákonem o advokacii a kárným řádem v kárném řízení, a to především tak, že rozhoduje v tříčlenných senátech o závažném nebo opětovném zaviněném porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi. Skládá se z 83 členů, z nichž volí a odvolává předsedu kárné komise, a stanoví-li tak organizační řád, i místopředsedy. Předseda pak jmenuje z členů kárné komise členy kárných senátů.⁴² Kárná komise také zobecňuje své poznatky z rozhodování v kárném řízení a je oprávněna předkládat ostatním svá doporučení. Příkladem může být Sběrka kárných rozhodnutí České advokátní komory, která vychází v rámci časopisu Bulletin advokacie a je zpracovávána právě členy této komise.

4.1.6 Odvolací kárná komise

Odvolací kárná komise byla jako orgán Komory nově zřízena poslední novelou zákona o advokacii č. 219/2009 Sb. Stejně tak jako výše zmíněná kárná komise i odvolací kárná komise vykonává působnost stanovenou zákonem o advokacii a kárným řádem v kárném řízení. Je tvořena jedenácti členy a pro každého z nich platí podmínka dosažení věku 40 let a dřívější nejméně tříleté působení v jednom z orgánů Komory.⁴³

---

⁴⁰ § 45 zákona č. 85/1996 Sb.

⁴¹ § 46 zákona č. 85/1996 Sb.

⁴² § 47 zákona č. 85/1996 Sb.

⁴³ § 47a zákona č. 85/1996 Sb.

4.1.7 Zkušební komise

Úlohou zkušební komise Komory je především schvalování seznamu předpisů, jejichž znalost je vyžadována u advokátních zkoušek, v souladu s advokátním zkušebním řádem. Dále také zobecňuje poznatky z advokátních a uznávacích zkoušek a schvaluje zprávu o své činnosti, kterou předkládá sněmu. Na tříleté funkční období volí ze svých členů předsedu a dva místopředsedy.

4.2 Advokát a koncipient

Část druhá zákona o advokacii upravuje institut advokáta. Dle tohoto zákona je advokátem ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou. Předpoklady pro výkon advokacie jsou následující:

- plná způsobilost k právním úkonům
- vysokoškolské vzdělání v oboru právo
- tříletá právní praxe advokátního koncipienta
- bezúhonnost
- složení advokátní zkoušky
- složení slibu do rukou předsedy Komory, a to v tomto znění:

„Slibuji na svou čest a svědomí, že budu ctít právo a etiku povolání advokáta a chránit lidská práva. Slibuji, že budu dodržovat povinnost mlčenlivosti a dbát důstojnosti advokátního stavu.“

- a další uvedené v § 5 zákona o advokacii

Advokát musí při výkonu advokacie plnit povinnosti, které mu ukládá jednak zákon o advokacii a jednak statutární předpisy Komory, jejíž je členem. Advokát je především povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny, samozřejmě jen tehdy, nejsou-li v rozporu s právními nebo stavovskými předpisy. Při výkonu advokacie je advokát rovněž povinen jednat čestně a svědomitě a také musí dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže, jež stanoví stavovský předpis. Vedle řady povinností má však také některá oprávnění, a to zejména právo odmítnout poskytnutí právní služby nebo právo nechat se zastoupit v rámci svého pověření jiným advokátem, advokátním koncipientem či svým zaměstnancem, tzv. substituční oprávnění.⁴⁴

---

⁴⁴ Část II. Hlava třetí zákona č. 85/1996 Sb.

Bliže k substituci: Usnesení představenstva České advokátní komory č. 6/1998 Věstníku ze dne 8. prosince 1998, kterým se stanoví pravidla pro výkon substitučního oprávnění advokátních koncipientů a jiných zaměstnanců advokáta, v platném znění

Institut advokátního koncipienta upravuje část pátá zákona o advokacii. Stejně tak jako advokát, který musí být zapsán v seznamu advokátů, advokátní koncipient podléhá zápisu v seznamu advokátních koncipientů vedeném Komorou. Předpoklady pro výkon jsou obdobné jako u advokáta. Koncipient však není členem Komory, a tak nemá jinou možnost než vykonávat právní praxi v zaměstnaneckém poměru k advokátovi nebo společnosti sdružující advokáty. Pokud splní všechny tyto předpoklady, Komora jej zapíše do seznamu na základě jeho písemné žádosti. Při výkonu právní praxe je koncipient povinen postupovat v souladu se zákonem o advokacii a se stavovskými předpisy. Je také povinen absolvovat vzdělávací akce, které stanoví Komora stavovským předpisem jako součást právní praxe. Cílem této povinné tříleté praxe je získat znalosti a osvojit si zkušenosti potřebné k výkonu advokacie, a to vše pod vedením a dohledem zkušeného advokáta.

5 Statutární předpisy

V moderním státě je zcela běžné, že stát svěří část svých pravomocí jiným subjektům veřejné správy, a to státem aprobovaným samosprávným veřejnoprávním korporacím. Posláním těchto autonomních korporací je, krom výkonu státní správy v přenesené působnosti, především realizace vlastní samosprávné moci. Výkon této moci můžeme spatřovat mj. i v podobě vydávání vlastních předpisů, o nichž hovoříme nejčastěji jako o předpisech statutárních.⁴⁵

5.1 Povaha statutárních předpisů

Statutární předpisy jsou především výrazem oprávnění veřejnoprávních samosprávných korporací vydávat vlastní pravidla chování formou obecných abstraktních aktů, a tím upravovat ty záležitosti, které spadají do jejich samosprávné působnosti. Jde o tzv. právo autonomní normotvorby, kdy zákon výslovně připouští, aby ten který subjekt mohl v mezích zákona vydávat předpisy, a aby jimi mohl v rámci své samostatné působnosti regulovat veřejnoprávní záležitosti a poměry uvnitř korporace.⁴⁶

Abychom si upřesnili pojem povahy statutárních předpisů, musíme si položit otázku, zda jsou statutární předpisy právními předpisy či nikoliv? Ve věci územní samosprávy, zdá se být otázka problematiky statutárních předpisů jako předpisů právních jednoznačně vyřešena. Obce a kraje jako územní samosprávné celky jsou oprávněny vydávat předpisy obecně závazné. V rámci územní samosprávy pro vydávání předpisů totiž existuje ústavní základ, který říká, že orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zmocněny. V tomto případě se však nejedná o statutární předpisy, ale o vydávání nařízení v přenesené působnosti, které je státem delegováno na veřejnoprávní korporaci, a které povahu právního předpisu má. Stejně tak existuje ústavní základ pro vydávání předpisů územní samosprávy v rámci samostatné působnosti, který uvádí, že obce a kraje mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky.⁴⁷ Těmto statutárním předpisům je propůjčena povaha předpisu právního a je pro ně stěžejní ustanovení čl. 104 odst. 3 Ústavy, který hovoří, že zastupitelstva územních samosprávných

---

⁴⁵ K. ČERVENÁ, Š. LIPERTOVÁ . Soudní přezkum předpisů zájmové samosprávy. Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno : Masaryk University, 2009, ISBN 978-80-210-4990-1.

⁴⁶ HENDRYCH, D. a kolektiv. Správní právo. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2009. s. 143

⁴⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Hlava třetí čl. 79 odst. (3) a Hlava sedmá čl. 104 odst. (3)

celků mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky, přičemž tato působnost může být stanovena pouze zákonem.⁴⁸

Zatímco obecně závazné vyhlášky vydávané v rámci samostatné působnosti územně samosprávných celků splňují znak obecné závaznosti, jež je charakteristickým pro předpisy právní, statutární předpisy zájmových samosprávných korporací, označované jako stavovské předpisy, tento znak postrádají. Jak uvádí Hendrych o statutárních předpisech souhrnně, „jde o předpisy, které mají obdobnou strukturu jako právní předpisy, ale postrádají znak obecné závaznosti. Působnost těchto předpisů je omezena zpravidla na členy určitého společenství. Tyto předpisy tedy nemohou zasahovat do vnějších právních vztahů a zavazovat tak fyzické a právnické osoby. Jejich účinky směřují pouze na členy toho určitého samosprávného společenství.“⁴⁹ Například v případě advokátní komory směřují účinky vůči advokátům, v případě lékařské komory směřují vůči lékařům. Záleží však na úhlu pohledu, kterým měříme pojem „obecná závaznost“.

Koudelka naopak uvádí, že „tyto předpisy mají charakter právního předpisu, byť tak nejsou výslovně označeny, neboť jsou závazné pro osoby podrobené osobní působnosti komory, přičemž nikdo nemůže vykonávat danou profesi mimo příslušnost k profesní komoře. Pokud forma pro vydání právního předpisu nespĺňuje všechny požadavky, kdežto obsah a právní funkce ano, je rozhodující splnění obsahových náležitostí právního předpisu“⁵⁰ Z toho vyplývá, že předpisy, i ty které jejich vydavatel jako právní předpisy neoznačil, je nutno posuzovat z hlediska materiálního. Směrodatné tedy bude, zda obsahují právní normy jako obecně závazná a veřejnou mocí vynutitelná pravidla chování či nikoliv. Přiklánějíme se však spíše k Hendrychovu tvrzení o postrádání znaku obecné závaznosti, která vede k určení povahy statutárních předpisů jako interních normativních aktů. Tyto akty, ačkoliv mají normativní charakter, jsou závazné pouze na základě právních předpisů, nikoliv samy jako právní předpisy. Nespĺňují totiž znaky státem uznané formy pramene práva.⁵¹

V. Sládeček proto rozlišuje statutární předpisy na tyto:
1. předpisy územní samosprávy, kterým byla propůjčena forma právního předpisu, a to obecně závazné vyhlášky obcí, krajů a hlavního města Prahy

⁴⁸ SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009, s. 63

⁴⁹ HENDRYCH, D. Správní věda – Teorie veřejné správy. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2009. s. 80

⁵⁰ Srov. KOUDELKA, Z. Právní předpisy samosprávy. 2. vydání. Linde Praha, a. s. 2008, s. 290

⁵¹ GERLOCH, A. Teorie práva. 3. vydání, Plzeň: Naklad. a vydavatelství A. Čeněk s. r. o., 2004, s. 76

2. předpisy zájmové samosprávy, nazývané také jako stavovské předpisy, jejichž účinky směřují pouze vůči členům určité samosprávné korporace, tzn. zavazují pouze na základě členství
3. předpisy ostatní samosprávy (např. akademické předpisy), které zavazují určitý okruh osob⁵²

5.2 Soudní přezkum stavovských předpisů

Jak uvádí Hendrych, „všechny formy správní činnosti mohou být uplatněny ve veřejné správě, jen pokud mají právní základ.“⁵³ Stavovské předpisy musí respektovat zákonnou působnost profesní komory a povinnost mohou ukládat jen na základě zákona. V případě nerespektování může dojít na základě žaloby podané příslušným ministrem ke zrušení toho kterého předpisu soudem. Profesní komora je veřejnoprávní korporací vykonávající veřejnou správu a další činnosti. Vykonává-li veřejnou správu, může ji vykonávat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví (čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky). Povinnosti pak mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod (čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Neodpovídají-li předpisy profesních komor této zásadě, soud je zruší.⁵⁴

---

⁵² SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009, s. 65

⁵³ HENDRYCH, D a kolektiv. Správní právo obecná část. 6. vydání. Praha: C. H. Beck 2006. s. 174

⁵⁴ Podle Rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2.4.2003 publikovaným ve sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 90/2004, sp. zn. 28Ca 152/2001-58 ve věci žaloby ministra financí proti Komoře auditorů dle §36 odst. 2 zákona č. 254/2000 Sb., o auditorech, který nabyl právní moci dne 5.6.2003

6 Stavovské předpisy České advokátní komory

Stavovské předpisy České advokátní komory jsou, vyjma zmínění stavovských předpisů v zákoně o soudních exekutorech a zákoně o komoře veterinárních lékařů, nejpodrobněji legislativně upraveny. Výslovně jsou stavovské předpisy upraveny pouze v zákoně o advokacii č. 85/1996 Sb. Jak je uvedeno již výše, stavovský předpis nemá povahu předpisu právního, jelikož postrádá znak obecné závaznosti, který je obligatorním společným znakem pro všechny právní předpisy. Avšak závazný je, a to pro členy určité samosprávné korporace. Adresátem stavovského předpisu advokátní komory však nejsou osoby, které se nachází v teritoriu toho kterého územního celku, jak je tomu u korporací územních (obcí a krajů), ale osoby, jenž vykonávají určitou profesi, za jejímž účelem výkonu se sdružují. U advokacie navíc stavovské předpisy zavazují i advokátní koncipienty. Adresáty statutárních předpisů advokátní komory jsou tedy advokáti, kteří jsou členy komory, ale také advokátní koncipienti, kteří členy komory nejsou, i přesto že komora vede jejich seznam.

Můžeme rozlišovat skupinu předpisů upravující vnitřní vztahy mezi advokáty vzájemně či advokáty a komorou a skupinu předpisů upravující vnější vztahy advokátů navenek, a to vůči klientům, případně dalším osobám. V obou skupinách jsou obsaženy normy ukládající povinnosti. Právě oprávněnost takovýchto povinností a jejich vymahatelnost ze strany komory je stěžejní otázkou při posuzování účelnosti a legality normotvorby obecně všech profesních samosprávných subjektů. Koudelka uvádí, že „absence ústavního zakotvení, nejasná formulace v konkrétních zákonech ustavujících profesní komory a zásada, že soudy jsou vázány jen zákony, vede k praktické nevymahatelnosti řady povinností stanovených předpisy jednotlivých komor.“ Což se týká i komory advokátní. V případném soudním sporu by tedy komora pravděpodobně s úspěchem vymohla plnění povinností stanovených ve vztahu komora a člen. Neuspěla by však v případě vztahu zavazujícího advokáty navenek, za předpokladu že by nebyla zákonem zmocněna.⁵⁵

Z hlediska toho, že povinnosti mohou být adresátům předpisů ukládány pouze na základě zákona, Koudelka rozlišuje tři základní skupiny stavovských předpisů:

1. Stavovské předpisy neukládající povinnost.
2. Stavovské předpisy ukládající povinnost členům komory.
3. Stavovské předpisy ukládající povinnost nečlenům komory.⁵⁶

⁵⁵ KOUDELKA, Z. Normotvorba advokátní komory. Bulletin advokacie. 1995 č. 2

⁵⁶ KOUDELKA, Z. Právní předpisy samosprávy. 2. vydání. Linde Praha, a. s. 2008, s. 293

6.1 Stavovské předpisy neukládající povinnost.

Stavovské předpisy, které neukládají povinnosti jsou zejména ty předpisy, které upravují organizační věci nebo přiznávají práva.

6.1.1 Organizační řád

Jako Usnesení č. 3/1999 Věstníku ze dne 8. listopadu 1999 byl Sněmem Komory schválen Organizační řád České advokátní komory. Jeho účelem je podrobněji upravit organizační uspořádání Komory a způsob, jakým jednají a rozhodují její orgány. Do organizačního řádu také spadá podrobná úprava vedení těchto seznamů Komory:

- Seznamu advokátů,
- Seznamu evropských advokátů,
- Seznamu advokátních koncipientů,
- Seznamu sdružení, společností a zahraničních společností,
- Seznamu adres hostujících evropských advokátů pro doručování písemností Komory.⁵⁷ (dále jen „seznamy“)

Seznamy jsou vedeny prostřednictvím záznamů na elektronických nosičích dat a jsou veřejně přístupné, což znamená možnost každého do nich nahlédnout či pořídit si z nich výpis. Zaznamenávají se do nich zejména skutečnosti související se zápisem do seznamu, pozastavení výkonu advokacie, zánik tohoto pozastavení a vyškrtnutí ze seznamu.

Neméně důležitou částí je část pátá Organizačního řádu, která upravuje institut hospodaření Komory. Komora hospodaří dle svého rozpočtu stanoveného na rozpočtový rok, jenž je shodný s rokem kalendářním. Mimo něj pak hospodaří s prostředky sociálního fondu, případně jiných fondů Komory, tato otázka je však upravena jiným stavovským předpisem.⁵⁸

6.1.2 Vydávání Věstníku České advokátní komory

Pravidla vydávání Věstníku České advokátní komory (dále jen „Věstník“) jsou podrobně upravena Usnesením představenstva č. 1/2001 Věstníku ze dne 14. června 2001. Věstník se vydává v částkách, které se postupně číslují v rámci jednoho kalendářního roku. Tyto částky obsahují část normativní a oznamovací. V normativní části se vyhláší stavovské předpisy a uveřejní jejich úplná znění. Dnem vyhlášení ve Věstníku stavovské předpisy nabývají platnosti. Účinnosti nabývají dnem, kdy se stanou závaznými. Dle zákona

---

⁵⁷ Část čtvrtá Usnesení č. 3/1999 Věstníku ze dne 8. listopadu 1999, kterým se schvaluje organizační řád České advokátní komory v platném znění

⁵⁸ Usnesení sněmu č. 5/1999 Věstníku ze dne 8. listopadu 1999, o sociálním fondu České advokátní komory v platném znění

o advokacii se stavovský předpis stává závazným pro advokáty, advokátní koncipienty a evropské advokáty třicátým dnem po vyhlášení, nestanoví-li stavovský předpis datum pozdější.⁵⁹ V oznamovací části jsou uveřejňovány např. záznamy v seznamech, oznámení o termínech advokátních zkoušek, rozpočet Komory a další skutečnosti.

Rozesílání Věstníku zabezpečuje předseda Komory a je zajišťováno advokátům, usazeným evropským advokátům, advokátním koncipientům, státním orgánům nebo jiným subjektům dle rozhodnutí představenstva. Věstník je veřejně přístupný a každý do něj může nahlédnout či si pořizovat výpisy v sídle Komory. Jeho dostupnost je zajišťována i v elektronické podobě na webových stránkách a rovněž jako rozesílání ji zabezpečuje předseda Komory.⁶⁰

6.1.3 Stavovský talár

Dle § 17a zákona o advokacii je advokát povinen používat stavovský oděv advokáta (dále jen „talár“), a to v trestním řízení před soudem, v řízení před Nejvyšším soudem, Nejvyšším správním soudem a Ústavním soudem. Povinnost nosit talár k těmto jednáním je uložena zákonem a Komora stavovským předpisem pouze stanoví vzhled tohoto taláru. Tato povinnost je také podmíněna vydáním a účinností předmětného stavovského předpisu. Ten schválilo představenstvo Komory jako Usnesení č. 4/2010 ze dne 8. června 2010, kterým se stanoví vzhled stavovského oděvu advokáta, s účinností od 1. června 2011. Tato povinnost má nespočet odpůrců, ale také řadu praktických příznivců, kteří hodlají talár nosit ke všem řízením a instancím.⁶¹ Vzhled již schváleného stavovského taláru, který je pro všechny advokáty jednotný, prezentují níže.

---

⁵⁹ § 53 odst. 3 a 4 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii v platném znění

⁶⁰ Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/2001 Věstníku ze dne 14. června 2001, kterým se stanoví pravidla vydávání Věstníku České advokátní komory, v platném znění

⁶¹ Více k: Diskuse dostupná na: <http://www.cak.cz/assets/files/1603/BAdiskuse09.pdf>

62

6.2 Stavovské předpisy ukládající povinnost členům komory

6.2.1 Etický kodex

Jedním z nejvýznamnějších statutárních předpisů Komory je tzv. etický kodex.⁶³ Všichni advokáti zapsaní v seznamu advokátů vedeném Komorou jsou vázáni pravidly profesionální etiky a pravidly soutěže. Pro advokátní koncipienty platí přiměřeně ustanovení tohoto kodexu, která se jich mohou týkat. Jednou ze základních tezí etického kodexu je povinnost advokátů poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k vážnosti a důstojnosti advokátského stavu. Porušení těchto povinností je nejčastěji předmětem kárného řízení vedeného proti advokátovi. Uveďme si proto příklad, kdy se advokát v případě nutné obhajoby opakovaně bez omluvy nedostavil k hlavnímu líčení a tím jej zmažil, zásadním způsobem porušil svoji profesionální povinnost, jednal nesvědomitě a porušil i povinnost zachovávat vůči soudu náležitou úctu a zdvořilost. Za takovýto prohřešek mu odvolací kárný senát uložil dočasný zákaz výkonu advokacie na dobu dvou let.⁶⁴

⁶² Vzhled stavovského oděvu advokáta. Příloha k usnesení představenstva České advokátní komory č. 4/2010 Věstníku. Dostupné na http://www.cak.cz/assets/vestnik_cak_022010_www_12082011.pdf

⁶³ Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky, v platném znění

⁶⁴ Rozhodnutí odvolacího kárného senátu České advokátní komory ze dne 19.2.2008 sp. zn. K 74/04

6.2.2 Dokumentace advokáta

Dle § 25 odst. 1 zákona o advokacii je advokát povinen vést přiměřenou dokumentaci o poskytování právních služeb. Podrobnější úprava vedení dokumentace byla schválena představenstvem Komory jako Usnesení č. 9/1999 Věstníku ze dne 8. listopadu 1999, kterým se stanoví některé podrobnosti o dokumentaci advokáta vedené při poskytování právních služeb a o vedení evidence provedených konverzí. Dle tohoto stavovského předpisu musí být dokumentace o poskytování právních služeb advokátem vedena tak, aby z ní byl zřejmý jeho postup při poskytování těchto služeb a také aby byla zřejmá oprávněnost jím účtované odměny. Advokátovi ukládá povinnost vést dokumentaci či clientský spis po dobu pěti let ode dne, kdy ukončil poskytování právních služeb. Požádá-li jej o to člen kontrolní rady Komory, je advokát také povinen předložit předmětnou dokumentaci či její příslušnou součást.⁶⁵

6.3 Stavovské předpisy ukládající povinnost nečlenům komory

6.3.1 Výchova advokátních koncipientů

Výchova advokátního koncipienta (dále jen „koncipient“) je procesem, v jehož rámci koncipient získává znalosti a zkušenosti nezbytné pro složení advokátní zkoušky a pro výkon advokacie. Je zaměřena především na znalost právních předpisů a schopnost je aplikovat na konkrétní právní případ, ale také na osvojení si norem, které upravují povolání advokáta, a to zejména norem etických vyplývajících především z právních a stavovských předpisů. Povinnosti související s výchovou a dalším vzděláváním upravuje stavovský předpis, který byl přijat představenstvem Komory jako Usnesení č. 1/1998 Věstníku ze dne 10. března 1998 o výchově advokátních koncipientů a dalším vzdělávání advokátů. Koncipientům ukládá povinnost si své znalosti v průběhu praxe rozšiřovat zejména soustavným studiem právních předpisů, judikatury, odborné literatury a nebo účastí na poskytování právních služeb advokátem. Koncipient je povinen vést si o všech významnějších úkonech, které prováděl během právní praxe, záznamy obsahující datum úkonu a jeho stručný popis. V průběhu právní praxe je koncipientům tímto předpisem také uložena povinnost účastnit se školení a seminářů pořádaných Komorou. Neomluvená účast koncipienta na seminářích či školeních může být posouzena jako kárné provinění.⁶⁶

---

⁶⁵ Usnesení č. 9/1999 Věstníku, ze dne 8. listopadu 1999, kterým se stanoví některé podrobnosti o dokumentaci advokáta vedené při poskytování právních služeb a o vedení evidence provedených konverzí

⁶⁶ Usnesení č. 1/1998 Věstníku ze dne 10. března 1998 o výchově advokátních koncipientů a dalším vzdělávání advokátů

Závěr

Bakalářská práce pojednává, v souladu se stanovenými cíli v úvodu, o České advokátní komoře a povaze jejích statutárních předpisů. Cílem této práce bylo nastínit problematiku této samosprávné komory advokacie od jejího počátku po současnost a zaměřit se především jak na povahu komory jako celku tak na povahu statutárních předpisů, které v rámci své působnosti vydává.

Část první vymezuje základní pojmy veřejné správy, a to samotnou veřejnou správu a samosprávu, blíže pak profesní samosprávu. Teoretickým zkoumáním a právní interpretací použitých zdrojů jsem objasnila ústavní rámec samosprávy. Zatímco územní samospráva je zakotvena v Ústavě, a to konkrétně v hlavě sedmé, úpravu profesní samosprávy na ústavní úrovni bychom zde hledali jen stěží. Profesní samospráva je upravována pouze konkrétními jednotlivými zákony o komorách a tedy není ústavně zakotvena. V této části jsem se také věnovala členství v profesních komorách. Jak již víme, k výkonu svobodného povolání se zpravidla váže členství v této komoře. Členství může být povinné nebo dobrovolné. Od počátku 90. let se vedly rozepře, zda-li má být toto členství v komorách povinné či zda to odporuje právu na svobodné sdružování. Přelomovým judikátem zabývajícím se touto problematikou je nález Ústavního soudu ze dne 14.10.2008 spisové značky Pl.ÚS 40/06, kdy tento zamítl návrh senátorů, jenž vystupovali za zrušení povinného členství lékařů v České lékařské komoře. Pro budoucí úpravu samosprávných komor je tento nález směrodatný.

V části druhé jsem se věnovala historii profesní samosprávy obecně a blíže se zabývala problematikou vývoje advokacie a České advokátní komory v období výskytu prvních samosprávných komor, období prvorepublikovém, problémovým protektorátním obdobím, následně socialistickým a v neposlední řadě také moderní liberální advokacií. V části třetí jsem se zabývala současnou právní úpravou advokacie s podrobným rozbohem poslední novely tohoto zákona. Část čtvrtá této práce vymezuje Českou advokátní komoru jako největší právnickou profesní organizaci na území České republiky, zabývá se také jednotlivými orgány a jejich postavením a pravomocemi.

Pro tuto práci stěžejními částmi jsou část pátá a šestá. V části páté se zaměřuji na povahu statutárních předpisů. Znakem autonomní korporace je právo normotvorby, tedy vydávat své vlastní předpisy, samozřejmě v mezích a na základě zákona. Kladenou otázkou tedy byla povaha těchto předpisů. Jsou statutární předpisy právními předpisy? Ačkoliv se názory některých autorů odborných publikací v maličkostech liší, jak je ve srovnání této části páté uvedeno, dospěla jsem k názoru, že povaha statutárních předpisů neodpovídá předpisům

právním. Statutární předpisy postrádají obligatorní znak společný všem právním předpisům, a to obecnou závaznost. Zavazují pouze členy komory a mohou ukládat povinnosti jen v rámci komory jejím členům. Nemohou tedy být právními předpisy. Jednotlivé statutární předpisy České advokátní komory uvádím v části šesté, ve které jsem se je snažila rozdělit dle kritéria ukládání povinností.

Přínosem této práce je nastínit problematiku samosprávných komor, zejména České advokátní komory, jak z hlediska jejich povahy a členství v nich, tak z hlediska jejich normotvorby. Zajímavým tématem pro další zkoumání by mohlo být rozvedení myšlenky, zda by advokacie měla nadále spravovat své záležitosti samostatně a být samosprávnou komorou či být spravována státem, tzn. komparace výhod a nevýhod samosprávy advokacie a státní správy advokacie.

Literatura a prameny

Literatura

BALÍK, S. *Advokacie včera a dnes. 1. vydání.* Plzeň. Aleš Čeněk 2000

GERLOCH, A. *Teorie práva. 3. Vydání.* Plzeň: Naklad. a vydavatelství A. Čeněk s. r. o., 2004.

HENDRYCH, D a kolektiv. *Správní právo obecná část. 6. vydání.* Praha: C. H. Beck 2006.

HENDRYCH, D. a kolektiv. *Správní právo. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck 2009.

HENDRYCH, D. *Správní věda – Teorie veřejné správy. 3. vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2009.

KOBER, J. *Advokacie v českých zemích v letech 1848 – 1994.* Praha: Česká advokátní komora, 1994

KOUDELKA, Z. *Právní předpisy samosprávy. 2. vydání.* Linde Praha, a. s. 2008.

SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo. 2. Vydání.* Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009.

ZÁŘECKÝ, P. Samospráva. In Pavlíček, V., a kol. *Ústavní právo a státověda. I. díl Obecná státověda.* Praha: Linde, 1998.

Odborné články

BALÍK, S. a POLEDNÍK, P. *15. březen 1939.* Bulletin advokacie. 2009 č. 3

KOUDELKA, Z. *Normotvorba advokátní komory.* Bulletin advokacie. 1995 č. 2

K. ČERVENÁ, Š. LIPERTOVÁ . *Soudní přezkum předpisů zájmové samosprávy.* Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno : Masaryk University, 2009.

PATERA, J. a JUSTOŇ, J. *K přijaté novele zákona o advokacii.* Bulletin advokacie, 2009.

PATERA, J. *Patnáct let svobodné advokacie z pohledu legislativy.* Bulletin advokacie, 2005, č. 8

RAČOK, M. *Několik úvah nad poslední novelou zákona o advokacii.* Bulletin advokacie, 2006, č. 2

CHALOUPKOVÁ, I. *Co přinesla novela zákona o advokacii?* [online] Dostupné na <http://www.cak.cz/>

Legislativa

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 322/1948 Sb., o advokacii.

Zákon č. 57/1963 Sb., o advokacii

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky

Zákon č. 128/1990 Sb., o advokacii

Zákon č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

Statutární předpisy

Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky

Usnesení č. 1/1998 Věstníku ze dne 10. března 1998 o výchově advokátních koncipientů a dalším vzdělávání advokátů

Usnesení představenstva České advokátní komory č. 6/1998 Věstníku ze dne 8. prosince 1998, kterým se stanoví pravidla pro výkon substitučního oprávnění advokátních koncipientů a jiných zaměstnanců advokáta, v platném znění

Usnesení č. 3/1999 Věstníku ze dne 8. listopadu 1999, kterým se schvaluje organizační řád České advokátní komory v platném znění

Usnesení sněmu č. 4/1999 Věstníku ze dne 8. listopadu 1999, kterým se schvaluje výše a splatnost příspěvku na činnost České advokátní komory

Usnesení sněmu č. 5/1999 Věstníku ze dne 8. listopadu 1999, o sociálním fondu České advokátní komory v platném znění

Usnesení č. 9/1999 Věstníku, ze dne 8. listopadu 1999, kterým se stanoví některé podrobnosti o dokumentaci advokáta vedené při poskytování právních služeb a o vedení evidence provedených konverzí

Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/2001 Věstníku ze dne 14. června, kterým se stanoví pravidla vydávání Věstníku České advokátní komory

Judikatura

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl.ÚS 40/06 ze dne 14.10.2008.

Rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 28Ca 152/2001-58 ze dne 2.4.2003 publikovaný ve sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 90/2004

Rozhodnutí odvolacího kárného senátu České advokátní komory ze dne 19.2.2008 sp. zn. K 74/04

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je nastínit problematiku povahy statutárních předpisů samosprávných komor a povahu České advokátní komory. První část vymezuje základní pojmy veřejné správy. Druhá část je věnována historickému vývoji profesní samosprávy a České advokátní komory v České republice. Část třetí náleží současné právní úpravě advokacie. Ve čtvrté části přibližují povahu České advokátní komory. Část pátá se zabývá povahou statutárních předpisů samosprávných korporací. Poslední část této práce se věnuje jednotlivým statutárním předpisům České advokátní komory.

Klíčová slova

Česká advokátní komora, profesní samospráva, statutární předpisy

Abstract

Purpose of this bachelor thesis is to deal with the nature of statutory regulations of self-governing chambers and the nature of Czech Bar Association. The first part of the thesis specifies basic terms of the public administration. The second part describes historical development of self-government and Czech Bar Association in Czech republic. The third part deals with nowadays legal regulations of advocacy. The fourth part deals with the nature of Czech Bar Association. The fifth part of thesis deals with the nature of statutory regulations of self-governing chambers and the last part is devoted to particular statutory regulations of Czech Bar Association.

Key words

Czech Bar Association, professional self-government, statutory regulations